

## **HE 77/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista sekä siihen liittyviksi laeiksi**

Sahateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta jättää lausunto koskien metsäkatolakia ja metsäkatoasetuksen kansallista toimeenpanoa. Pyydettyä lausuntonaan Sahateollisuus ry toteaa:

Hallituksen esitys kansalliseksi metsäkatolaiksi on kokonaisuutena hyvin valmisteltu. Metsäkatolain käytännön toimeenpanon haasteet liittyvät ensisijaisesti metsäkatolain taustalla olevaan lainsäädäntöön eli EU:n metsäkatoasetukseen. Asetukseen liittyvien ongelmien vuoksi Sahateollisuus on esittänyt sen liittämistä osaksi EU komission Omnibus-aloitetta.

### **Metsäkatoasetus on vaikeasti tulkittava kokonaisuus**

Käytännön toimijoille EU:n metsäkatoasetus näyttäytyy byrokraattisena ja vaikeasti tulkittavana kokonaisuutena. Metsäkatoasetusta ja kansallista lainsäädäntöä sovelletaan rinnakkain. Lainsäädännön lisäksi toimijan tulee hallita EU komission laatimat lukuisat ohjeistukset ja tulkinnat, sekä kansallisesti laaditut tulkinnat. Käytännössä kyse on satojen sivujen monitulkintaisesta kokonaisuudesta. On selvää, että erityisesti pienempien yritysten on mahdotonta hallita kokonaisuutta. Koska komission tulkinnat ja ohjeistukset eivät ole juridisesti velvoittavia, toimijat ovat joutuneet rakentamaan omat toimintamallinsa epävarmuuden varassa.

### **Metsäkatoasetus lisää hallinnollista taakkaa ja kustannuksia**

Metsäkatoasetuksen toimeenpano edellyttää merkittäviä raportointiin ja IT-ohjelmistoihin liittyviä investointeja, joiden hyödynnettävyys muussa kuin metsäkatoasetuksen velvoitteiden täyttämässä on heikko. Sahateollisuuden yritykset ovat tyypillisesti metsäkatolain mukaisia toimijoita eri osassa puun arvoketjuja. Yrityksillä tulee olla asetuksen mukainen asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä, ja niiden tulee tehdä asetuksen mukaiset DD-vakuutukset sekä hankkimastaan puusta että valmistamistaan tuotteista. Metsäkatoasetus on laadittu siten, että jo olemassa ja käytännössä hyväksi todetut alkuperäketjun hallinnan menetelmät eivät ole riittäviä asetuksen velvoitteiden täyttämiseen. Tämän vuoksi toimijat joutuvat tekemään nykyisten järjestelmien rinnalle lisäinvestointeja, joilla mahdollisesta metsäkatoasetuksen mukainen raportointi, alkuperän seuranta, rajapinnat EU-tietojärjestelmään ja toimijoiden välisten, asetuksen mukaisten referenssinumeroiden siirto. Järjestelmien ylläpito ja asetuksen toimeenpano edellyttävät jatkuvaa resursointia. Kaikki tämä työ nostaa kustannuksia, monimutkaistaa järjestelmiä mutta ei kehitä operatiivista toimintaa eikä tuota kilpailuetua globaaleilla markkinoilla.

Toimijat jakavat laajasti metsäkatoasetuksen tavoitteen globaalin metsäkadon pysäyttämisestä, Nykymuodossaan metsäkatoasetus on kuitenkin lähinnä teoreettinen harjoitus, joka ainoastaan lisää toimijoiden kustannuksia ja hallinnollista taakkaa, onnistumatta vaikuttamaan alkuperäiseen tavoitteeseen.

### **Metsäkatoasetuksen kansallinen toimeenpano**

Kansallisen toimeenpanon osalta on hyödynnetty kansallista liikkumavaraa ja olemassa olevia järjestelmiä. Myös jatkossa on tärkeää, että jo käytössä olevia järjestelmiä hyödynnetään tehokkaasti. Ruokaviraston resurssit on varmistettava, eikä metsäkatoasetuksen viranomaisvalvonnan kustannuksia saa valuttaa toimijoiden maksettavaksi.

## **Sahateollisuuden huomioita hallituksen esitykseen:**

### **Luonnontilaiset metsät**

Hallituksen esitykseen on kirjattu luonnontilaisten metsien määritelmää täydentävät kriteerit. Kriteerit poikkeavat Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisten vanhojen metsien kriteereistä sekä sisällön, että mittaustavan osalta. Esimerkiksi vanhojen metsien kriteereissä lahopuun määrä mitataan kuutiaina/hehtaari kun luonnontilaisten metsien kriteereissä mittaustapana on prosenttimäärä puuston kokonaistilavuudesta. Vanhojen metsien kriteereissä kohteiden minimipinta-ala määritellään maantieteellisen sijainnin mukaan, kun taas luonnontilaisten metsien osalta pinta-ala riippuu puulajista. Tämä johtaa käytännön tulkintahaasteisiin tilanteissa, joissa metsäammattilainen joutuu kohdekohtaisesti arvioimaan, täyttääkö kohde vanhan metsän tai luonnontilaisen metsän kriteerit.

Tällä hetkellä luonnontilaisten metsien määrää Suomessa on arvioitu valtakunnan metsien inventointiaineiston perusteella. Kyse on arvioista, eikä luonnontilaisten metsien todellista sijaintia tai määrää tiedetä. Valtion tulisikin käynnistää luonnontilaisten metsien kartoittaminen välittömästi.

Metsäkatoasetuksen mukaan luonnontilaisista metsistä ei voi hankkia puuta. Niiden suojelu on tarkoitus toteuttaa vapaaehtoisena METSO-ohjelman avulla. Luonnonvarakeskus on arvioinut, että kriteerien mukaisia luonnontilaisia metsiä olisi puuntuotannon maalla arviolta 50 000 ha. Tämä tarkoittaa kohteiden puumäärästä ja puun markkinahinnasta riippuen 200-350 miljoonan euron rahoitustarvetta METSO-ohjelmaan. Nykyisellä rahoitustasolla kohteiden suojelu kestäisi 10-15 vuotta. Onkin ensiarvoisen tärkeää, että METSO-ohjelman riittävä rahoitus turvataan harmaan suojelun välttämiseksi ja maanomistajien oikeudenmukaisen kohtelun turvaamiseksi.

### **Metsäkadon määritelmä**

Tällä hetkellä hallituksen esitys jättää metsäkadon määritelmän tulkinnanvaraiseksi. Jatkokäsittelyssä tulisi täsmentää, tarkoitetaan asetuksen mukaisella metsäkadolla metsien muuttamista kaikkeen maatalouskäyttöön, vai asetuksen mukaisten hyödykkeiden, eli naudanlihan tuotantoon. Käytännön puunhankinnan kannalta on tärkeää määritellä, voiko puuta ostaa jatkossa esimerkiksi mansikanviljelyn tai lampaiden kasvatusta varten raivatuilta alueilta.

### **Lakirikkomusepäilyn tulkinta**

Hallituksen esitys jättää epäselväksi, missä tilanteissa kansallisen lain rikkominen tai rikkomusepäily tulkitaan myös metsäkatoasetuksen rikkomiseksi. Lakiesitykseen olisi hyvä täsmentää toimintaohjeet tilanteessa, jossa yrityksen DD-järjestelmästä ja ajallaan jätetystä asianmukaisen huolellisuuden vakuutuksesta huolimatta ketjussa tapahtuu lakirikkomusepäily.

### **Hallinnolliset seuraamukset**

Hallituksen esitys ei ota selvästi kantaa siihen, kuinka lakirikkomusepäilyn alla olevia tuotteita kohdellaan epäilyn tutkimuksen aikana. Lakirikkomusepäilyn yhteydessä toimintaohjeen tulisi olla selkeä, jottei yrityksille ja koko ketjulle aiheudu taloudellisia seuraamuksia jo pelkistä epäilyistä. Jatkokäsittelyssä tulisi täsmentää, miten "kontaminoinutta" puuerää käsitellään, myös siinä tapauksessa, että puuerä on jo ehtinyt tuotantoon ja kuluttajalle asti.

Helsingissä 29.9.2025

Anniina Kostilainen, Sahateollisuus ry